

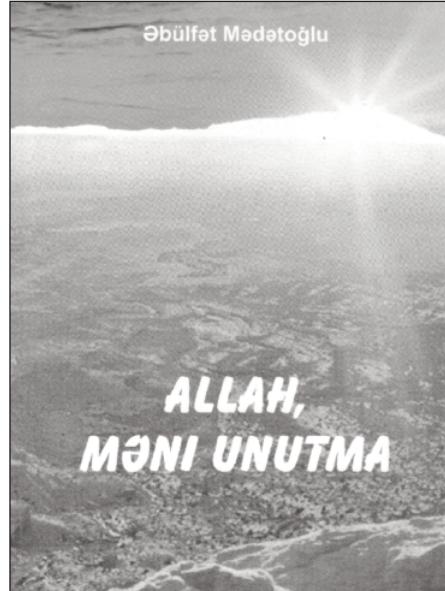
SEVGİNİN SİRİNİ, ACISI, *Düşüncənin poetik əks-sədası*

Əbülfət Mədətoğlunun poetik kitabları haqqında düşüncələr

(Əvvəli qəzeti 31-ci sayında)

Özümün də təmsil olunduğu 80-ci illər ədəbi nəsilinin simasını müəyyən edən müəlliflər var ki, onlar hələ də qədərinə qiymətini almayıb. Bəlkə də, bu bir şablon düşüncədir, yeni həyatda kim nəyə layiqdir, biz rəmzi olaraq düşünürlük hər kəs layiq olduğuna sahib olmalıdır. Ancaq həqiqi həyatda, real həyatda bu asanlıqla mümkün olmur. Və çox vaxt dünyəvi dəyərləndirmələr elə şəxslərin imkənlərində olur ki, onlar həqiqi sahibləri görə bilmirlər. Olur ki, bəzən heç görmək istəmirlər. Əlbətə, mən qərozi, kini bilərkən görmezliyə vurmağı, biganəliyi, laqeydiliyi bir tərəfə qoyuram, amma bəlkə də, heç o qədər də əhəmiyyəti olmayan səbəblərdən diqqət mərkəzinə çəkilməli olanlar unudulur. Hərdən mənə də deyirlər ki, sən öz həqiqi qiymətini almamışsan. Anma öz-özümə düşünürəm ki, əgər Əli Rza Xələfli imzasını ictimai və ədəbi mühitdə qədərinə tanıylarsa, bundan o tərəfə hansı qiymət olmalıdır? Bu mənəda bu gün ədəbi mühitimizdə Ağacəfər Cəfərlinin, Tahir Taisoğlunun, Əbülfət Mədətoğlunun adları qədərinə ədəbi mühitimizdə tanınır və onların obrazları müasir düşüncənin görəcəyi ekranda qədərinə öz yerini göstərə bilir. Əlbətə, bu sıradə Vaqif Bəhmənli də var, Adil Cəmil də var... və qeyriləri də var. Əgər belədirse, demək, Əbülfət Mədətoğlunun şair portretini qədərinə dəyəri olduğuna Azərbaycanın ən görkəmlı sənətkarları zəmanət verib. Və artıq yada saldığımız kimi bəzəmanetçilərin sırasında birincilik milli həssaslığını görə Bəxtiyar Vahabzadəyə məxsusdur. Bu mənəda biz Əbülfət Mədətoğlunu yalnız özünün daxili aləminə qapılaraq poetik piçiltiləri ilə yaşayan sənətkar hesab edə bilmərik. O, kifayət qədər etirazlı və etirashlı poetik düşüncələri ilə çoxdan ictimailəşmiş ədəbi obrazdır.

Ədəbi obrazdır ona görə ki, o, bütün şeirlərinin həm də baş qəhrəmanıdır. Əgər belə demək mümkünsə, onun bütün kitabları həyatının ayrı-ayrı fəsillərinin tərcüməyi-halıdır, ömürlüyüdür, yaşam yo-

ludur. Bəlkə elə axırıncı sözdən, ifadədən yapışış Əbülfət Mədətoğlunu yaşamlarındakı ədəbi abidələrindən daha birinə nəzər yetirək: «Allah məni unutma» bir-başa açıq müraciətdir. Allaha ünvanlanmış müraciətdir. Din Allahi məkansız, doğmamış, doğulmamış obrazları ilə xarakterizə edir. Sufilər üçün, xüsusiilə, suffizimin pan-teist qoluna məxsus olanlar üçün Allah təbiətlə eyniləşmiş obrazdır. Təbiətdəki harmoniyanın gücü Allahın gücü kimi xarakterizə olunur.

Şair Allaha müraciətlə özünün unudulmamasını bildirir, daha doğrusu, arzulayır. Allah isə əgər şairin arzusuna uyğun hökm verməli olsa, şairi unutmayaq... şairə zillət bəxş edəcək, dərd verəcək, yeri-ni-yurdunu əlindən alacaq, bəlkə, hələ dərisini soyacaq. Başına min-bir müsibətlər gətirəcək.

Şair isə Allah tərəfindən unudulmamağa görə şükrənlər içində olacaq. Bundan üstün sənətkar üçün hansı böyük ənnam var, hansı böyük təltif var?

...Və əslində, Əbülfət Mədətoğlu üçün istəyinə uyğun bir tale ona bəxş olunub. Allah dərdi paylayanda onu unutmayıb və

şair isə bundan ası olmur. Bundan qəzəbə dolmur, şükrənlıdan çıxmır.

Yəqin ki, sənətkarın Allahın verdiyi dərdi, bələni sevgi ilə qarşılıması onun Allahının bir az da səxavətinə sahib olur. Və deyir ki, get sənə dərdi axıracan verdim. Bu dərdləri qucaq-qucaq yiğ, onu əzizlə, sevgi ilə sözə çök, həsrətlərinin oduna qovrul, ocağına yan. Yurduna, yuvana əlin çatmasın. Ele bu yanğı ilə yazdıqınla, yaratdığınlə insanlara ruhunun dili ilə gözə görənməzlilikdə çəkdiklərini danış. Yazdıqlarının adına şeir de, söz de, dua de. Nə istəyirsən ad qoy. Hansı adı istəyirsən qoy.

Əbülfət Mədətoğlu Allahla özü arasındakı məsafəni kitabının ağ üzünü çevirib yazar. Və özü də elə şükrənlıqla yazar ki, deyərsən, Allah buna dərd əvəzinə ənnam verir. Və əslində, şair üçün Allahın verdiyi dərd ənnamdır.

«Allah, məni unutma» kitabını Əbülfət Mədətoğlu 2006-ci ildə nəşr etdirib. Və kitab belə bir epiqrafla başlanır:

Mən dünyadan küskün adam,
Yollar yormuş üzgün adam.

Evi yanmış düzgün adam -
Tanış olsaq, sevinərəm...

Əbülfət Mədətoğlunun poetik yaradıcılığının ardıcıl izlənməsi belə bir müşahidə ilə nəticələnir; kitab-kitab özünün poetik sarayı quran şair artıq bir insanın, bir etnosun, bir ölkənin taleyindən çox bütövlükdə insanlığın və dünyyanın taleyini düşünür. Onun obrazları da yaddaşımızda ağrıya çevrilmiş tarixi xronikadan ümuminsan duyğu və düşüncə mənzərəsinə yönəlir. Qayalarla çarpışan dalğalar göründüyü bir təbiət mənzərəsidir. Ancaq Əbülfət Mədətoğlu bu mənzərədə həyatı yaşarı edən əbədi məhəbbət motivi görür:

Sahildəki qayaları,
Hər gün dalğalar döyür...
Qırçılılı şillələrlə,
Yun kimi «çirpilan»
qayalar dözür -
bu şillələrə,
min illərlə...
Bilmirəm
bu qismətdi,

ya taleyə itaat.

Yoxsa...

dalğaların
şilləsindən puçurlayan,
əbədi bir məhəbbət.

Əbülfət Mədətoğlu əgər belə demək mümkünənsə, maraqlı adamdır. Haqqında yaxşı de, səssiz-səssiz durub baxır və düşünürsən ki, bu yaxşı dediklərinin əvəzində nəsə yaxşı olmayı da desən o, beləcə dayanıb baxacaq. Kimsə elə gələ bilər ki, bu onun tərəfindən bir laqeyd havadır, biganə bir münasibətdir özündən ətrafına qarşı. Amma əslində, belə deyil, o, hər şey yaxşı görür, yaxşı duyur. Sədəcə, sözü, sənəti haqqında deyilənləri özünə yovutmur, cünki o, sözü özünüñkü yox, Allahinkı hesab eleyir. Yazdığı, yaratdığı haqqında danışanları da elə bu yönən dinləyir. Doğrudan da, əgər bütün qüdətin sahibi haqqında söhbət gedirsə, bəndə ona niyə qarışmalıdır.

Dünyamız o qədər kiçik ki, dar ki,
Taleyin o qədər oyunu var ki,
Sən məni özünlə götürəp aparıb ki,
Həmişə gözünün önündə olum.

...Və heç bir şübhə yeri qalmır ki, bu misralar da ulu Tanrıya xitabən yazılıb. Yalnız Allahın qüdəti çatar ki, kimi nə vaxt isteyir götürüb yanına aparsın və gözünün qabağında saxlasın. Əbülfət Mədətoğlunun Allahdan təmənnası da elə budur - onu yaradan götürüb aparsın öz yanına. Və öz gözünün yanında saxlasın.

Yəqin ki, şair Allahın verdiyi dərdi Allahın gözü önündə, onun yanında necə əzizlədiyi elə onun özüne göstərmək istəyir.

Bu şair dünyasıdır. Sözdə, sənətdə özünə güvəncli yolla getməkdir.

Əbülfət Mədətoğlu bütün mənəvi yaşamında ayricadır, kimsəyə bənzəməz.

...Və yenə də deyirəm, Əbülfət Mədətoğlunun poetik yaradıcılığı zəngin bir aləmdir və yəqin ki, hələ zaman-zaman ona sözü bilən hər kəs dönməkdən peşman olmayıacaq. Ya qismət, bəlkə elə özümüz döndük...

Əli Rza XƏLƏFLİ
13.12.2018